

Yttrande över nationell plan för transportinfrastrukturen 2022-2033

Handelskammaren i Jönköpings län lämnar här sitt yttrande över Trafikverkets förslag till Nationell plan för transportinfrastrukturen 2022-2033.

Regeringens direktiv anger att den gällande planen ska fullföljas. Det är en förutsättning som i stor utsträckning styr innehållet i förslaget. Utrymmet för nyutveckling är därför i hög grad redan in-tecknat av den gällande planen, eftersom många av investeringarna har genomförandetider som sträcker sig bortom planperioden 2018–2029 och att planerade objekt fått nya högre kostnadsramar.

”Mer visioner, långsiktighet och helhetstänk”

Även om 12 år kan anses som en lång tidshorisont och att det skapats viss kontinuitet genom att ”lagt kort ligger” anser vi att så pass viktiga investeringar som i Sveriges infrastruktur bör hanteras utifrån en längre tidshorisont, mer målorienterat, med mycket mer dialog och transparens med länets regioner och att det därmed blir mer förutsägbart. Det nu liggande förslaget upplevs som snuttifierat, där det är mer förslag till enskilda objekt snarare än hur Sverige ska bygga upp en stark infrastruktur, viktiga principer (som tex näringslivets framtida behov och konkurrenskraft, transporteffektivitet, hållbarhet, kopplingar till annan viktig samhällsutveckling) att våga tänka helheter i stället för mindre delar, vara långsiktig, skapa tydliga inriktningar. Funktionsmålet i planen understryker ”att transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet” och ”bidra till utvecklingskraft i hela landet.” vi ifrågasätter starkt att denna nationella plan bidrar till detta.

Även om det nämns att stambanan nu ska byggas i sin helhet, vilket är positivt, så saknas ännu helt inriktning på fortsatt takt och ordningsföljd för att få systemet sammanlänkat mellan Stockholm och vidare till norra Sverige, Göteborg och Malmö till och till övriga Europa. Att låta samhällsutvecklingen utmed de nya stambanorna fortsätta stå på paus, grusar näringslivets förhoppningar om förstörade arbetsmarknadsregioner och ett järnvägssystem som sluter an till övriga Europa rejält och fortsatt ovisst är djupt olyckligt inte minst med tanke på den långa färdigställandetiden. Det är därför viktigt att den formella planprocessen startar mycket tidigare än aviserat 2026. Planeringen bör även ta sin utgångspunkt att det ska vara den högre hastigheten 320 km/h som gäller för att verkligen åstadkomma reella pendlingsmöjligheter och att det är Sverigeförhandlingen som gäller. **De nya stambanorna behöver byggas betydligt snabbare, behovet av större arbetsmarknadsregioner finns redan nu och realiseringen av samhällsnyttorna detta kommer generera kan även de göras snabbare.**

Växande konkurrenskraftiga företag i Jönköpings län finns inte bara i regionorten Jönköping, utan verkligen i hela länet och kännetecknas av många små och medelstora företag, ofta sprunget ur familjeföretag, stark entreprenörskraft. Många företag har en extremt hög andel export. Utvecklingstakten i länets företag är hög. Vetlanda, Gnosjö, Gislaved är exempel på orter där företagets tillväxttakt är bland de snabbaste i länet. Att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet i Småland är en mycket stark drivkraft och uttalad målsättning. Men det stora hotet och den reella vardagen att klara kompetensförsörjningen, både försvårar och förhindrar den utveckling som är möjlig. Att hitta kompetens bara på den ort där företaget befinner sig eller i närområdet, är idag en ren

omöjlighet. Trender med urbanisering kommer sannolikt fortsätta, om än eventuellt avmattat som en konsekvens av att distansarbete nu gjorts mer möjligt. Men oavsett det är säkra, snabba vägar, både för bil och buss, och snabba robusta tåg en mycket viktig förutsättning för en hållbar, attraktivitetsskapande kompetensförsörjning för länets företag.

De hastighetssänkningar som följt av att vägunderhållet under många år varit kraftigt eftersatt har direkt fått en mycket negativ effekt för länets näringsliv. Möjligheten att rekrytera har kraftigt försämrats, personer är inte beredda att avsätta den tid och den risk det innebär att pendla under dessa förutsättningar. Rv 26, Nissastigen mellan Halmstad och Jönköping, är en pulsåder där ett mycket stort antal internationella, växande, välmående företag och intressanta utvecklade jobb och arbetstillfällen ligger längs med hela vägen, och trafiken är tät. Industrin är motorn i Sverige och för Sveriges tillväxt, men utan satsningar på vägar i anslutning till där konkurrenskraftigt näringsliv finns, backar Sverige. Vilka nationella vägsträckor som är av avgörande betydelse för att näringslivet ska fortsätta växa behöver därför ringas in, prioriteras och genomföras. **Vi anser att RV 26 är den mest prioriterade vägen att ta ett helhetsgrepp på, bygga 2:1 väg**, för att öka hastigheten ytterligare (Då tidigare sänkning nu är ändrad av regeringen, vilket vi ser väldigt positivt på) och minska risken för bland annat vilt som är frekvent utmed sträckan och att det ska vara en del i att utveckla de vägar som är av avgörande betydelse för näringslivets utveckling i områden som ligger utanför Europavägarna. Se bifogad karta nertill över den mångfald av företag som finns utmed Nissastigen.

Riksväg 40 mellan Jönköping och Göteborg är och kommer vara ett av Sveriges viktigaste stråk både för gods och arbetspendling, och det är dags att göra hela denna sträcka mer säker och robust.

Näringslivet i regionen har under många år haft förmånen att ha ett väl uppbyggt järnvägssystem där alla orter i länet har tillgång till järnvägsspår idag, för persontransport och godstrafik. Sannolikt är det en av de stora anledningarna till länets starka näringsliv. Regionens strategi att utveckla detta järnvägssystem till en enhetlig standard för att utgöra grunden för ett långsiktigt, hållbart och tillväxtfrämjande system för person- och godstrafik är tydlig. Betydelsen för ett utvecklat spårssystem är oerhört centralt för regionens utveckling. Ett led i denna satsning är redan beslutade inköp av nya tåg och byggande av ny tågdepå i Nässjö.

Här behöver de regionala ambitionerna och satsningarna gå hand i hand med de nationella. Gemensamma ambitioner och målsättningar, när det gäller det regionala järnvägar, hur dessa ska prioriteras i en helhet, dockas in i järnvägssystemet, för näringslivets bästa. **Vi anser därför att man ska betrakta de objekt som ligger i nationell plan som delmängd av "Fortsatt utveckling av de regionala järnvägarna i Jönköpings län" och att det upprättas en ordning för vilka åtgärder i det regionala järnvägssystemet som ska utvecklas i vilken ordning och när med det gemensamma målet att satsa på den järnväg som bäst stödjer näringslivet och samhällsutvecklingen. Handelskammaren vill därför lyfta fram att även sträckan Vetlanda-Nässjö ska ingå som ett prioriterat objekt i den framtida utvecklingen av ett system av regionala järnvägarna. En lämplig ordningsföljd är detta:**

- 1.Y:et, Värnamo-Jönköping/Nässjö, 11 mil, delvis ny sträckning, elektrifiering
- 2.Jönköpingsbanan, mötes-/stationsåtgärder
- 3.Nässjö- Eksjö, 3 mil, elektrifiering
- 4.Nässjö- Vetlanda, 4 mil, reinvestering och elektrifiering

Uppslutningen bland länets företag för en fortsatt utveckling och ökat nyttjande av de regionala järnvägarna är mycket stor och ses som både en överlevnads- och konkurrenskraftsfråga. Ett regionalt järnvägssystem är även en förutsättning för att de nya stambanorna ska kunna nyttjas och nås av fler orter än de i omedelbar anslutning till de nya stambanorna, vilket länets näringsliv ser väldigt positivt på.

Den fördyring som nationell plan pekar på måste starkt ifrågasättas och utredas. Att en 37 km lång vägsträcka mellan Nässjö och Vetlanda gått från en kostnadsbedömning på 700 mkr till 1 580 mkr är svårt att förstå. Kostnadsökningarna i nationell plan och andra studerade objekt som inte ligger i nationell plan idag, motsvarar inte annan kostnadsökning i samhället utan andra förklaringar och lösningar måste till. Att blanda stora nyinvesteringar med löpande underhåll brukar inte vara lyckat, är svårstyrt, varför en ändrad princip kring detta bör var en viktig åtgärd som skulle skapa både utrymme

Handelskammaren
Jönköpings län

och högre tempo för att klara samhällsutmaningarna och fortsatt konkurrenskraftiga företag i hela Sverige.

Utfallet av de senaste årens nationella planer, inklusive den senaste visar på ytterligare en snedviden effekt för landets näringsliv. Bifogade grafer, från analys gjord av Sydsvenska Handelskammaren, visar hur fördelningen per capita ser ut. Slutsatsen är att Målen "säkerställa (...) transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet" och "bidra till utvecklingskraft i hela landet" är knappast uppfyllda när förnyelsen, alltså investeringarna, fokuseras till ett fåtal regioner – i praktiken två storstadsregioner.

Några röster från näringslivet i Jönköpings län:

"För oss är det strategiskt viktigt att beslut om satsningar på järnväg sker skyndsamt för att erhålla en fungerande och robust infrastruktur vilket skapar tillväxt i regionens företag. Det skapar också trygghet vilket är en förutsättning för framtida investeringar i regionen".

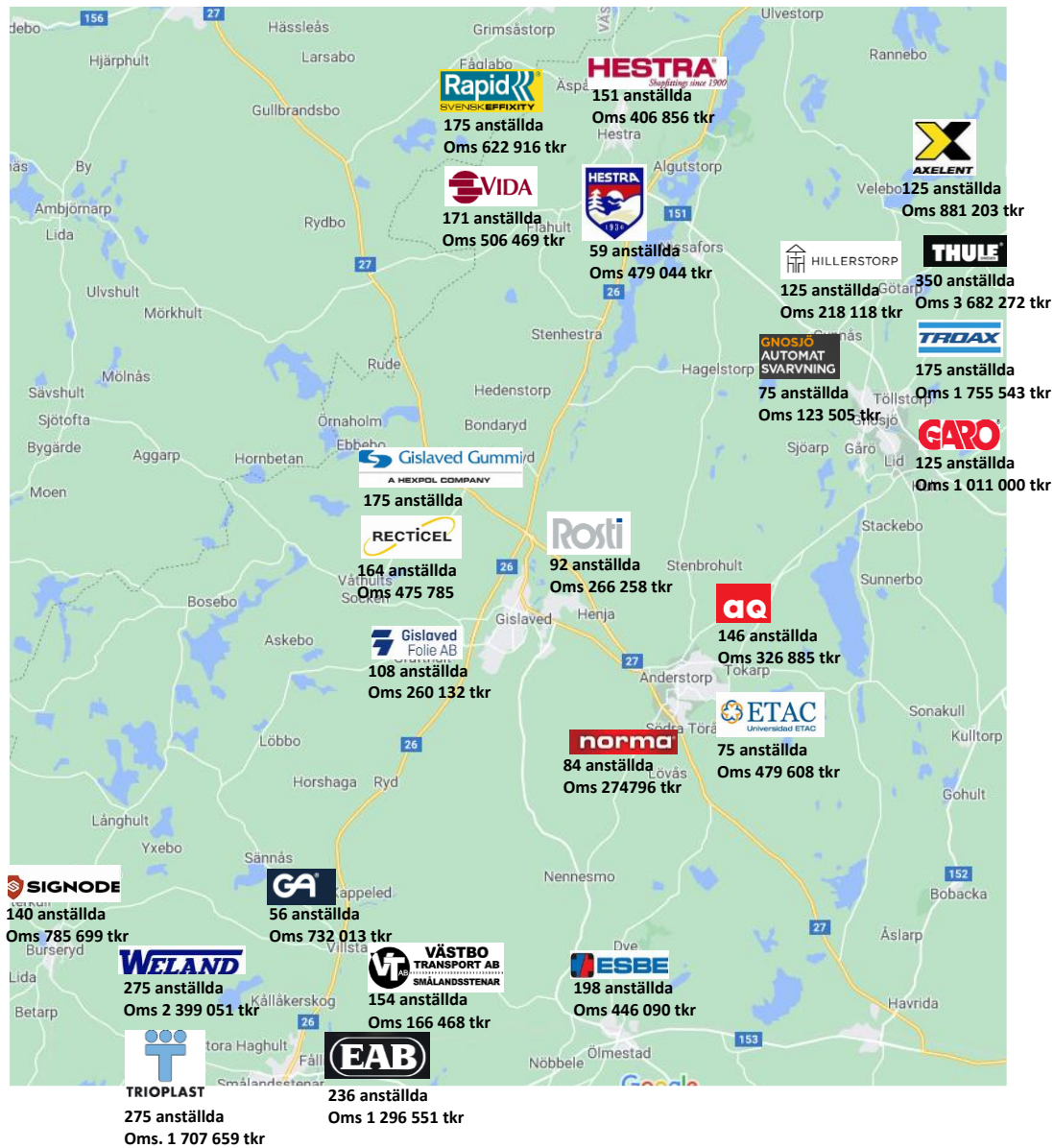
"Hela vår region är beroende av vår matarled Nissastigen. Vägen måste rustas upp, att förflytta sig på Nissastigen måste bli säkert och snabbt!"

"Jag kan förstå Trafikverkets motivering ur ett säkerhetsperspektiv för att uppnå en 0-vision. Men då borde Trafikverket i stället satsa på 2-1-väg och viltstängsel för att höja säkerheten och samtidigt stimulera näringslivet som är så starkt beroende av denna väg för att rekrytera kompetens och utvecklas!

Helena Zar Vallin VD Handelskammaren i Jönköpings län
Annika Cederfeldt, näringspolitisk chef, Handelskammaren i Jönköpings län

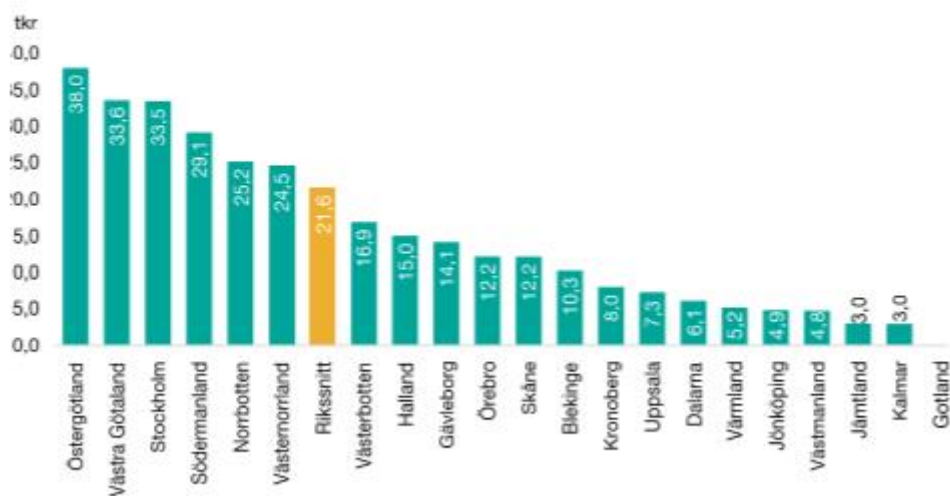

Handelskammaren
Jönköpings län

Bild 7. Fördelning av regionala investeringar 2010-2029 (medelvärde, tkr/invånare)

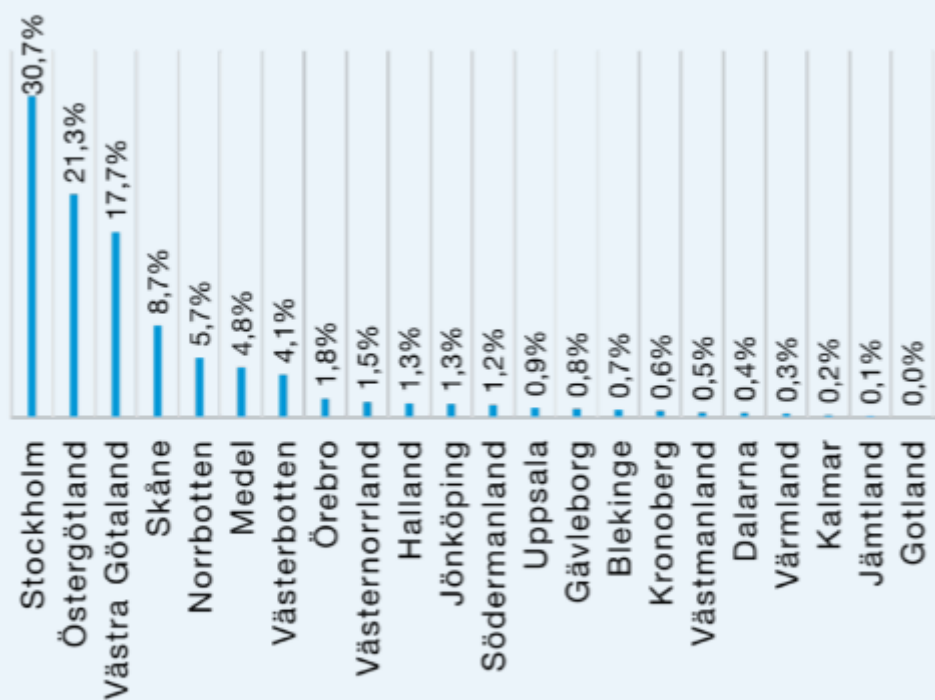

Not: Medelvärde tre nationella planer i 2017 års fasta priser.

Bild 4. Andel av investeringar per capita i planförslag (2022-2033)

Slutsatsen är väldigt tydlig. Om förslaget till ny plan genomförs som det presenterats, kommer obalanserna att bestå och förstärkas.

---

*Handelskammaren
Jönköpings län*
